

དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་།

Royal Government of Bhutan

PRIME MINISTER

སི-2/248

སྤྱི་ཚེས་ 23/03/2016 ལུ།

གཞུང་གྲོལ་ལྷན་ཁག་

གནད་དོན་ རྒྱལ་ཡོངས་རང་སྲོག་རང་གཅན་སྒྲོལ་འགོ་བཙུག་འཆར་གཞི།

2 འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ཟླ་ཤིམ་བཞིན་དུ་རང་སྲོག་གཅན་མིའི་གྲངས་ཁྱད་ཅེ་རེ་འཕྱོར་དོ་ཡོད་པ་ལས་ རང་སྲོག་གཅན་མིའི་གྲངས་ཁྱད་ ཚ་གྲང་ཅན་ཅིག་འབད་ཡེ་འཕེལ་འགྱོད་ཡོད་པ་དང་ དེ་ཚུ་ཡང་ རང་སྲོག་གཅན་ནི་ལུ་དཔལ་འབཅམ་མི་དང་ སྒྲན་ཁང་ནང་ལུ་ སྒྲན་བཅོས་རྒྱབ་དོ་ཡོད་མི་ རང་གི་སྲོག་ལུ་གཞོན་སྒྲོལ་རྒྱབ་མི་ཚུ་ཅིས་ཏེ་ཡིན། དེ་མ་ཚད་ གཞན་ཡང་ རང་སྲོག་གཅན་ནི་གི་དཔལ་འབཅམ་མི་ཚུ་ སྒྲན་བཅོས་གི་ཞབས་ཏྲིག་ལེན་པར་མ་འོང་མི་ཡང་ ལེ་ཤུ་ར་འོང་སྲིད་པ་ལས་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ཚུང་གྲུ་འདི་ནང་ འདི་བབུམ་མའི་གནས་སྤངས་དེ་ ཚ་གྲང་ལང་དགོ་པའི་གཞི་ཅིག་ལུ་བསྒྱུར་ཏེ་ཡོད། མ་གཞི་གིས་ རང་སྲོག་གཅན་ནི་འདི་ ང་བཅས་རའི་མིའི་ཆེ་ལུ་བཙུག་མཐོང་སྒྲོལ་བསྐྱེད་དེ་ ཆེ་སྲོག་བདག་འཛིན་འབད་དགོ་པ་འབད་ཡོད་མི་དང་ རྒྱབ་འགལ་སྒྲོལ་ཤོས་ཅིག་ཡིན། རང་སྲོག་གཅན་ནི་འདི་ སེམས་པམ་སི་སི་གི་གནས་སྤངས་ཅིག་ཡིན་མ་ད་ དེ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ ཤི་རྒྱུན་བྱུང་མི་རང་གི་བབུམ་ཚང་དང་ མི་སྡེ་ཆ་མཉམ་ལུ་ སྤྱུག་བསྐལ་སྒྲོལ་སྒྱུང་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་ཅིག་ཡིན། ཡིན་རུང་ རང་སྲོག་གཅན་ནི་འདི་ དུས་ཚོ་དེ་ལོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཐབས་ཤེས་ལག་ལེན་འཐབ་པ་ཅིན་ མང་ཤོས་ཅིག་བཀག་ཚུགས་པ་ཡིན་མ་ཤེས་དགོ་པ་ཞག་ཆེ། ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛོམས་གི་ལྷ་བ་དང་ དགའ་སྦྱིད་གི་ཐོག་ལུ་ མི་ཆེ་འཆོ་སྦྱང་འཐབ་ནི་གི་དམིགས་དོན་ལུ་ གཙོ་བོ་སྒྲོལ་མི་ཅིག་ཡིན་མ་ལས་ མི་སྡེ་འོང་ལུ་ འདི་བབུམ་མའི་གཞོན་ཏེན་ཅན་གྱི་གནས་སྤངས་འདི་ གཞེ་མཚུགས་མཚུགས་གདོང་ལེན་འབད་དགོ་པ་ཞག་ཆེ། འདི་འབད་མ་ལས་ རང་སྲོག་རང་གཅན་བཀག་ནི་ལུ་ གཞུང་གི་ལས་སྡེ་དང་ གཞུང་མིན་ལས་སྡེ་ ཞི་བའི་མི་སྡེ་ལས་ཆོགས་ཚུ་གིས་ ལཱ་འགན་སྒྲོལ་འབག་དགོ་པ་ཡོད་པ་ཡིན།

ང་བཅས་གཞུང་གི་ཁ་ཐུག་ལས་ ཚ་གྲང་སྒྲོལ་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ རང་སྲོག་གཅན་ནི་ལས་བཀག་ཐབས་འབད་ནི་འདི་ གཙོ་རིམ་ཅན་གྱི་མི་སྡེ་གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་རིམ་ཅིག་འབད་བཙོན་ཤུགས་བསྐྱེད་དེ་ཡོད། འབྲུག་གཞུང་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་གྱི་དོན་ལུ་ཡོངས་སུ་རྒྱ་ཁྲོགས་པའི་འགོ་ཐོག་གི་འཆར་གཞི་ **རྒྱལ་ཡོངས་རང་སྲོག་གཅན་མི་བཀག་ཐབས་ འོག་སྤྱུག་གི་ལས་སྡེ་འཆར་གཞི།** **སྤྱི་ལོ་ 2014འི་སྤྱི་ཟླ་2 པའས་ སྤྱི་ལོ་ 2014 སྤྱི་ཟླ་ཕེ་ཚུན་།** འདི་ སྤྱི་ལོ་2014 སྤྱི་ཟླ་ 4 པའི་ སྤྱི་ཚེས་12ལུ་ ཆོགས་ཡོད་པའི་ལྷན་རྒྱུས་གཞུང་ཆོགས་ཐངས་12པའི་སྐབས་ ཆ་འཛོགས་གནང་ཡོད་པ་ཡིན། ལས་འཆར་འདི་གི་དམིགས་ལུ་ལ་གཙོ་བོ་ར་ རང་སྲོག་རང་གིས་གཅན་མི་ལས་བརྟེན་ མི་ལུ་ཤི་རྒྱུན་ཕུད་དོ་གཅིག་ཡང་འབྱུང་མི་བཅུག་ནི་འདི་ཡིན། རང་གི་བབུམ་ཚང་ནང་འཁོད་དང་ གཞུགས་སྒྲོ་ མི་སྡེ་དང་ཁྱིམ་ཚང་ནང་ལུ་ རང་སྲོག་གཅན་ནི་འདི་ གཞིས་ཡང་

དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་།

Royal Government of Bhutan

PRIME MINISTER

སློབ་དོན་མི་བསྐྱེད་པ་ཡིན། ལོ་གསུམ་གྱི་ལས་འཆར་འདི་གིས་ ང་བཅས་རའི་རང་སྲོག་རང་གིས་གཅད་ནི་ལས་ བཀའ་གསལ་འབད་ནི་འདི་ནང་ འགན་ཁུར་འབག་ནི་དང་ མཐུན་འབྲེལ་ཅན་གྱི་མི་སྡེ་བཅོ་ཞི་གི་གོ་སྐབས་བྱིན་མ་ཡིན། འདི་ཡང་ རང་སྲོག་རང་གིས་གཅད་སྲིད་ནི་གི་ཉམ་ཁ་ཡོད་མི་དང་ རང་སྲོག་རང་གཅད་ལས་བརྟེན་ཏེ་གཞོན་པ་འབྱུང་བའི་མི་ངོམ་ཚུ་ལུ་ དམིགས་གསལ་གྱི་ཞབས་ཏོག་སྤྲོད་ནི་གི་དོན་ལུ་ འཆར་གཞི་འདི་ མི་དམངས་བདེ་བརྒྱུད་དང་ མི་སྡེ་མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ སྤྱིར་ སྤངས་མི་སེར་ཚུ་ལུ་དམིགས་ཏེ་ ལས་རིམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་རྒྱུད་ཡོད་པ་ཡིན། ལས་སྤྱིའི་འཆར་གཞི་འདི་གིས་ དུས་ཚོད་ ཟུང་ཀྱི་ཅིག་གི་ནང་ལུ་ ལག་ལེན་དངོས་བསྟར་གི་ཐོག་ལས་ རང་སྲོག་རང་གཅད་གྱི་དཀའ་ངལ་གསལ་རྒྱུགས་པའི་ འཐབ་ ལམ་ཚུ་བཀོད་ཡོད་པ་ལས་ མི་ཆེ་ལེ་ཤུ་སྲོག་སྐྱབས་འབད་རྒྱུགས་པའི་འོས་འབབ་སྤོང་ཡོད།

དེ་འབད་མ་ལས་ རྫོག་ཁག་༢༠༥༥་ གཞུང་གི་ལས་སྡེ་གཞན་ཚུ་དང་ གཞུང་མིན་ལས་ཚོགས་ སླེར་སྡེ་ཚུ་གིས་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ལྷ་ལས་པར་ རང་སྲོག་རང་གཅད་ལས་བརྟེན་ ཤི་རྒྱུན་བཀའ་གསལ་ལས་ མི་ཆེ་སྲོག་སྐྱབས་ འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལས་སྤྱིའི་འཆར་གཞི་ནང་ཡོད་པའི་ལས་རིམ་ཚུ་ ལག་ལེན་དེས་པར་འཐབ་དགོ་པ་ཡིན། རང་སྲོག་རང་ གཅད་སྲོན་འགོག་གི་ལས་སྤྱིའི་འཆར་གཞི་འདི་ གཙོ་བོར་ རྫོང་ཁག་དང་ ས་གནས་གཞུང་གི་ཁ་ཐུག་ལས་ ལག་ལེན་ འཐབ་དགོ། རྫོང་ཁག་ཚུ་ནང་གི་རྫོང་བདག་དང་ ཁྲོམ་དཔོན་ཚུ་ དེ་ལས་ ས་གནས་ཀྱི་ཚལ་ཚུ་གིས་ རང་སྲོག་རང་གཅད་ སྲོན་འགོག་གི་དོན་ལུ་ ལས་སྤྱིའི་འཆར་གཞི་ཚུ་ འོས་འབབ་ཅན་འབད་ ལག་ལེན་དེས་བརྟེན་འཐབ་ཡོད་པ་བཅོ་དགོ།

ལས་སྤྱིའི་འཆར་གཞི་འདི་ འོས་འབབ་དང་ལྷན་སྡེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ གཤམ་གསལ་བཀོད་ཡོད་མི་ གཙོ་ཅན་གྱི་ལས་རིམ་ཚུ་དང་འབྲེལ་ཏེ་འབད་དགོ། འདི་ཡང་ དང་པར་ རྫོང་ཁག་བདག་སྐྱོང་ཆ་མཉམ་གྱིས་ ལས་སྤྱིའི་ འཆར་གཞི་ཚུ་ རང་སེའི་རྫོང་ཁག་ཚུ་ནང་ གསར་བཏོན་འབད་ནི་ནམ་ལས་ འོས་འབབ་དང་ལྷན་སྡེ་འབད་ གཞི་བཙུགས་ འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ གཤམ་གསལ་བཀོད་ཡོད་མི་གཙོ་ཅན་གྱི་ལས་རིམ་ཚུ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ལག་ལེན་འཐབ་དགོ་པ་ཡིན། དེ་ ཡང་།

- ༡༽ གཞུང་སྐྱོང་བཀའ་རྒྱ་ཅིག་གི་ཐོག་ལས་ རྫོང་ཁག་བདག་སྐྱོང་གིས་ འཐུས་མི་ཅིག་བཅུག་འབྲུ་འབད་དེ་ གསོ་བའི་ ལྷན་ཁག་ནང་གཞི་བཙུག་འབད་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་རང་སྲོག་གཅད་མིའི་སྲོན་འགོག་ཚོགས་རྒྱུང་གི་ཁྲི་འཛིན་ལུ་ ཡིག་ཐོག་སྟན་ཞུ་འབད་དགོ།
- ༢༽ རང་སྲོག་གཅད་མིའི་སྲོན་འགོག་ལས་སྤྱིའི་ གཞུང་སྐྱོང་མཚོག་འབྱུར་ལམ་ལུགས་ནང་ལུ་མཉམ་སྡེ་བའབད་དགོ།
- ༣༽ རྫོང་བདག་ཚུ་གིས་བཀའ་རྒྱ་དང་འབྲེལ་ རང་སྲོག་གཅད་མིའི་སྲོན་འགོག་དང་ ཉེན་སྲོབ་ཀྱི་ལུ་ཚུ་ འགོ་འཛིན་ འཐབ་སྡེ་འབད་དགོ།

དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་།

Royal Government of Bhutan

PRIME MINISTER

- ༡༽ རང་སྤེལ་རྒྱུ་ལྷན་ རྒྱུ་ལྷན་གྱིས་ རྒྱུ་ལྷན་རང་སྤེལ་གཙང་མིའི་སྤོང་འགོག་སྤེལ་ཆོན་ཅིག་ གཞི་བཙུག་ འབད་དགོ། སྤེལ་ཆོན་གྱི་ལཱ་འགན་གཙོ་བོ་ར་ མི་སྤེལ་ལཱ་ རང་སྤེལ་གཙང་མི་གི་དཔལ་བཅའ་མི་ཚུ་དང་ རང་གིས་ རང་ལཱ་ བསམ་བཞིན་དུ་གཞོན་པ་བཀལ་ནི་གི་སྤྱི་དོན་ཚུ་ བཀག་ཐབས་འབད་དགོ་ནི་འདི་ཡིན།
- ༢༽ རྒྱུ་ལྷན་གསོ་བའི་ཡིག་ཆ་དང་ ཡང་ན་ ཁྲོམ་སྤེལ་གསོ་བའི་ཡིག་ཆ་འདི་ རྒྱུ་ལྷན་ ཡང་ན་ ཁྲོམ་དཔོན་གྱི་བཀའ་ དང་འབྲེལ་ ལས་སྤྱི་འཆར་གཞི་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ བསྟར་སྤྱོད་གྱི་ལཱ་འགོ་འབྲེལ་འཐབས་འདི་ཡིག་ཆ་འབད་ བཟོ་དགོ།

གཞུང་ལྟེ་བའི་ལྷན་ལས་ གསོ་བའི་ལྷན་ལས་ མི་དམངས་གསོ་བའི་ལས་ཁུངས་འོག་ལཱ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་རང་ སྤེལ་གཙང་མིའི་སྤོང་འགོག་ལས་རིམ་གྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་རང་སྤེལ་གཙང་མིའི་སྤོང་འགོག་ལས་སྤོང་ཆོགས་པ་བརྒྱུད་དེ་ ལས་ སྤྱི་འཆར་གཞི་འདི་ དུས་ཐོག་ལཱ་བསྟར་སྤྱོད་འབད་ནི་དང་ དེའི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ བསྟར་ལེན་འབད་ནི་གི་དོན་ལཱ་ རྒྱུ་ལྷན་ དང་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྤེལ་ཆུ་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་དགོ།

རང་སྤེལ་གཙང་དེ་ མི་གཅིག་གི་ཆེ་སྤོང་ལཱ་བར་ཆད་འབྱུང་རུང་ མི་སྤེལ་གྱི་ཆུང་སྤོང་ཅིག་ཡིན་མ་ལས་ ང་ བཅས་གར་ མཉམ་རུབ་གྱི་ཐོག་ལས་ དེ་འབྲེལ་ལས་ གདོང་ལེན་འབད་དགོ་པ་ལག་ཆེ།

བཀའ་རྒྱུ་འདི་ རང་ལཱ་གས་གནམ་ལོ་མེ་ལོ་སྤེལ་ལོ་ ཟླ་༢་པའི་ཆེས་༡༥ གྱི་ཆེས་༢༣/༠༣/༢༠༡༩ལཱ་གནང་བ་དགོ།

(ཆེ་རིང་སྤོང་ལས་རྒྱལ་)

ལན།

- ༡) རྒྱུ་ལྷན་ཡོངས་ལཱ་ དེ་འབྲེལ་ལས་ དང་ལེན་གྱི་དོན་ལཱ་གོ་བད།
- ༢) རྒྱུ་ཆེན། གསོ་བའི་ལྷན་ལས་ དེ་འབྲེལ་ལས་ དང་ལེན་གྱི་དོན་ལཱ་གོ་བད།
- ༣) རྒྱུ་ཆེན། ཤེས་རིག་ལྷན་ལས་ དེ་འབྲེལ་ལས་ དང་ལེན་གྱི་དོན་ལཱ་གོ་བད།
- ༤) རྒྱུ་ཆེན། བཤམ་སྤྱོད་དང་སྤོང་འཛིན་ལྷན་ལས་ དེ་འབྲེལ་ལས་ དང་ལེན་གྱི་དོན་ལཱ་གོ་བད།
- ༥) རྒྱུ་ཆེན། གྲུ་ཆོང་སྤོང་ཆོགས། དེ་འབྲེལ་ལས་ དང་ལེན་གྱི་དོན་ལཱ་གོ་བད།

དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་།

Royal Government of Bhutan

PRIME MINISTER

- ༡) གཙོ་འཛིན། རྒྱལ་གཞུང་འབྲུག་གི་འགག་སྡེ། དེ་འཕྲུལ་ལས་ དང་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་གོ་བད།
- ༢) སྲིད་འཛིན། གེས་ར་རྒྱལ་པོ་གསོ་རིག་གཞུག་ལག་སྲོལ་སྡེ། དེ་འཕྲུལ་ལས་ དང་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་གོ་བད།
- ༣) ཡོངས་ཁྱབ་མདོ་ཆེན། འབྲུག་སྤྱི་ཚུལ་བཀའ་འཛིན་དབང་འཛིན། དེ་འཕྲུལ་ལས་ དང་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་གོ་བད།
- ༤) འབྲུག་བདེ་དོན་དང་བདེ་བརྒྱུད་དབང་འཛིན། དེ་འཕྲུལ་ལས་ དང་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་གོ་བད།
- ༡༠) མདོ་ཆེན། འབྲུག་ཨམ་སྤྱི་ཆ་བཞག་དང་ལྷོགས་གྲུབ་ཡར་བསྐྱེད་ལས་སྡེ། དེ་འཕྲུལ་ལས་ དང་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་གོ་བད།
- ༡༡) སྲིད་འཛིན། འཛིགས་མེད་དོ་རྩེ་དབང་ལྷུག་རྒྱལ་ཡོངས་གཙོ་བསྟེན་སྤྱན་ཁང་ལྷེ་བ། དེ་འཕྲུལ་ལས་ དང་ལེན་གྱི་དོན་ལུ་གོ་བད།

དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་།

Royal Government of Bhutan

PRIME MINISTER

C-2/248

23 March, 2016

[Translated Text]

GOVERNMENT ORDER

Sub: National Suicide Prevention Plan

It is alarming to note that there is a rapid increase of suicide cases in our country committing suicide around 7 people every month and many more are treated in the health facilities for suicide attempts and deliberate self harm. There must be still many others not even seeking care and treatment which is a great concern for a small country like ours. This situation is in contradiction to the great emphasis we place on the self preservation and incalculable value on human life. Suicide is a tragic loss of life and cause of extreme suffering both for people living with the loss and to the society as a whole. But we must not forget the fact that to a large extent, suicide is preventable with appropriate interventions provided at a right time. For a nation committed to upholding the values of Gross National Happiness and promoting happiness as a goal of human existence, there is a great sense of urgency to overcome this unhealthy trend in our society. The government agencies, non-government organizations and civil society organizations have significant roles in suicide prevention.

As a government, we are deeply concerned and committed to addressing suicide prevention as a top social priority. The Royal Government has approved the nation's first comprehensive **National Suicide Prevention – A Three Year Action Plan (July 2015 – June 2018)** in the 74th Lhengye Zhungtshog held on May 12, 2015. Our main goal is to have zero death by suicide; no families, villages, communities and neighborhood would desire anyone dying of suicide. A three year Action Plan for suicide prevention offers us an opportunity to exercise our roles in suicide prevention and in creating a harmonious society. The plan is comprehensive addressing universal prevention targeting general population through mass media and social mobilization, to providing specific services for individuals at high risk of suicide and those affected by suicide. The plan offers the most practical ways of addressing suicide prevention in a short time frame and has the potential to save many lives.

Therefore, I call upon all the 20 Dzongkhags, other government agencies, non-government organizations (NGOs) and private sectors to ensure the implementation of the activities as detailed in the action plan to save lives by preventing further suicidal deaths in the country. **The actual implementation of the suicide prevention work**

དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་།

Royal Government of Bhutan

PRIME MINISTER

plans should occur in the Dzongkhags and local governments. All Dzongdags, Thrompons and Gups have the major responsibility to ensure appropriate implementation of suicide prevention work plans.

The following key steps should be taken to ensure appropriate implementation of the plan. All Dzongkhag administrations should launch the Action Plan at the Dzongkhag level and the following key steps should be taken to ensure appropriate implementation of the plan.

1. The Dzongkhag administration authorities through an executive order appoint a focal unit and inform the chair of the National Suicide Prevention Steering Committee (NSPSC) established in the Ministry of Health at the central level in writing.
2. Ensure that suicide prevention activities are embedded within the Government Performance Management System (GPMS).
3. The suicide prevention and rescue efforts must be operated under the direct notice of Dzongdags.
4. Establish Dzongdag's Suicide Prevention Response Team (DSPRT) in the Dzongkhags. The key function of the DSPRT is to ensure effective response to rescue suicide attempts and deliberate self harm incidents occurring in the communities.
5. The District Health Office/Thromdey health office will be the secretariat and the coordinating body for implementing the action plan under the direction of the Dzongdag/Thrompon.

The National Suicide Prevention Programme (NSPP), Department of Public Health, Ministry of Health through the National Suicide Prevention Steering Committee (NSPSC) at the central level, should coordinate the timely implementations and the progress with all Dzongkhags and other stakeholders.

One suicide death is too huge a loss to the society. We must act together with urgency.

Sd/-

(Tshering Tobgay)

དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་།

Royal Government of Bhutan

PRIME MINISTER

Copy to:

1. All Dzongdags for information and immediate necessary compliance.
2. Secretary, Ministry of Health for information and immediate necessary action.
3. Secretary, Ministry of Education for information and immediate necessary action.
4. Secretary, Ministry of Home and Cultural Affairs for information and necessary follow-up and action.
5. Secretary, Dratshang Lhengtshog for information and immediate necessary action.
6. Chief of Police, Royal Bhutan Police for information and immediate necessary action
7. President, Khesar Gyalpo University of Medical Sciences of Bhutan for information and immediate necessary action.
8. Director General, Bhutan Narcotic Control Authority (BNCA) for information and immediate necessary action
9. BICMA for information and immediate necessary action.
10. Director, RENEW for information and immediate necessary action.
11. President, JDWNRH for information and immediate necessary action.